

Bračna stečevina u zakonodavstvu i sudskoj praksi Bosne i Hercegovine

Esad Oruč, PhD

International Burch University

esad.oruc@ibu.edu.ba

Abstract: *Property relations of spouses in Bosnia and Herzegovina are subject to regulation by Family law, but since they contain a large number of reference provisions, they are subject to regulation and many other substantive and procedural laws. As a consequence of the above mentioned, in practice, but also in legal theory, many questions and dilemmas have arisen to which it is necessary to find adequate answers. In this regard, the paper presents the basic elements of marital property, with an emphasis on controversial issues regarding its content. The paper draw attention towards the inadequacies of the regulation related to marital property and make proposals for improvement of current legislation.*

Sažetak: *Imovinski odnosi bračnih partnera u Bosni i Hercegovini su predmetom regulacije porodičnog zakonodavstva, ali s obzirom da isti sadrže veliki broj upućujućih odredaba, isti su predmetom regulacije i mnogih drugih zakona materijalne i procesne prirode. Kao posljedica navedenog, u praksi, ali i pravnoj teoriji pojavila su se mnoga pitanja i dileme na koje je neophodno pronaći adekvatne odgovore. S tim u vezi, u radu su prezentirane osnovni elementi bračne stečevine, sa akcentom na sporna pitanja u pogledu sadržaja iste. Detaljnom analizom pravnih propisa i relevantne sudske prakse ukazano je na određene propuste u regulaciji ovog instituta, te su predložena i adekvatna zakonska rješenja.*

Keywords: *Marital property, co-ownership, marital community*

Ključne riječi: *Bračna stečevina, suvlasništvo, bračna zajednica.*

Article History

Submitted: 15 April 2020

Accepted: 10 July 2020

1. UVOD

Brak je zakonom uređena zajednica života žene i muškarca, u kojoj nastaju različiti lični, ali i imovinski odnosi bračnih partnera. Imovinski odnosi bračnih partnera su predmetom regulacije porodičnog zakonodavstva, ali s obzirom da isti sadrže veliki broj upućujućih odredaba, isti su predmetom regulacije i mnogih drugih zakona. U našem zakonodavstvu, propisano je da bračni partneri mogu imati bračnu stečevinu i posebnu imovinu. U kontekstu ovog rada posebno se zanimljivim i značajnim čini institut bračne stečevine, koji čini poseban modalitet prava suvlasništva, koje opet predstavlja modalitet prava vlasništva sa više subjekata. Upravo činjenica da u vršenju prava vlasništva na jednoj nepodijeljenoj stvari učestvuje više lica, u slučaju bračne stečevine dva, sa vlastitim, ponekad i suprostavljenim interesima, čini bračnu stečevinu zanimljivim, ali i veoma složenim i zahtjevnim pravnim institutom. Zaista je rijetka situacija u kojoj jedan pravni institut potvrđuje takvu povezanost i interdisciplinarnost u regulisanju i primjeni prava kao što je to slučaj sa bračnom stečevinom, odnosno suvlasništvom (Oruč, 2016, p. 16). Ovu tezu potvrđuje činjenica da je institut bračne stečevine, odnosno suvlasništva regulisan kroz nekoliko grana materijalnog i procesnog prava. U tom smislu materijalnim pravom definisana je bračna stečevina, te uređeni odnosi između suvlasnika u istoj. S tim u vezi, u stvarnom pravu se nalaze osnovne odredbe o regulaciji suvlasništva, porodičnom pravu odredbe koje regulišu bračnu stečevinu i imovinu bračnih drugova kao posebne oblike suvlasničke zajednice, obligacionom pravu u kojem se nalaze načelne odredbe o bračnom i predbračnom ugovoru, notarskom pravu u kojem se nalaze odredbe o formi bračnog i predbračnog ugovora. Procesnim pravom regulisan je postupak razvrgnuća suvlasničke zajednice i uređenja prava korištenja, kao i izvršenja na suvlasničkom dijelu, te zaštite prava suvlasništva. Sve pomenuto definiše bračnu stečevinu, kao poseban vid suvlasničke zajednice, kao jedan od najkompleksnijih pravnih instituta sa aspekta njegove regulacije i sudskog tumačenja u primjeni pobrojanih pravnih izvora.

Nadalje, konstantne promjene društveno-pravnog karaktera, te provođenje reformskih procesa u kojoj se naša država nalazi ne samo od nezavisnosti, već i ranije, nalaže konstantno preispitivanje i usklađivanje sa navedenim promjenama i novonastalim odnosima. U posljednjoj deceniji, u sferi imovinskog prava, u Bosni i Hercegovini su izvršeni najznačajniji reformski procesi ikada. Usvojeni su novi zakoni o stvarnom pravu, zemljišnoknjižnom pravu, nasljednom pravu, izvršene reforme porodičnog zakonodavstva i procesnih zakona.

2. IMOVINSKI ODNOSI BRAČNIH PARTNERA

Svakako da u jedno od najznačajnijih pitanja porodičnog, odnosno bračnog prava spadaju imovinskopravni odnosi bračnih partnera. Njima se uređuju odnosi između bračnih partnera, ali i odnosi između bračnih partnera i trećih osoba, i to ne samo u pogledu pitanja bračne stečevine i njene diobe, već i drugih pitanja, poput korištenja porodičnog doma, kao i instituta porodičnogopravnog uzdržavanja (Rešetar B & Kiraly , 2012, p. 399).

U svijetu danas postoji nekoliko sistema uređenja imovinskih odnosa bračnih partnera. Svi oni bi se mogli svrstati u grupu zakonskog i ugovornog režima bračne imovine. Kada je u pitanju zakonski režim uređenja pomenutih odnosa, u uporednom pravu su zastupljeni slijedeći sistemi (Draškić, 2009, p. 393.):

- a) zakonski režim zajednice imovina;
- b) zakonski režim odložene zajednice imovina i
- c) zakonski režim odvojenih imovina.

Pored zakonskog režima, većina uporednih zakonodavstava dopušta istovremeno ugovorno uređenje odnosa bračnih partnera. Takva je situacija i u našem pravnom sistemu.

Na prvi pogled, zakonski i ugovorni režim u našem porodičnom zakonodavstvu načelno je veoma jasan i jednostavan. Međutim, s obzirom na moguće načine, odnosno izvore stjecanja imovine bračnih partnera, sadržaj i implikacije u pravnom prometu, ipak moramo reći da postoje određene teorijske i praktične dileme o prirodi i sadržaju ove imovine. Također, pored preciznosti u definisanju određenih pitanja (o kojima će biti riječi), izvan zakonske regulacije su ostala određena pitanja od velikog praktičnog značaja, a na koja ćemo nastojati dati što potpunije i preciznije odgovore.

Zakonski imovinski režim, prema pozitivnim propisima našeg prava, obuhvata dvije kategorije: zajedničku (bračnu stečevinu) i posebnu imovinu bračnih partnera. Na žalost, kao posljedica podjele ustavnih nadležnosti - iako sa dosta sličnim zakonskim rješenjima, u Bosni i Hercegovini ipak postoje tri odvojena pravna režima imovine bračnih drugova uspostavljena porodičnim zakonima,¹ te će isti biti analizirani kroz prizmu istih.

2.1. POJAM BRAČNE STEČEVINE

Najznačajnija reforma imovine bračnih partnera izvršena je Porodičnim zakonom FBiH iz 2005. godine, kada se iz režima zajedničke imovine bračnih partnera prešlo u suvlasničku zajednicu uz zakonsku pretpostavku utvrđenih suvlasničkih dijelova u omjeru 1/2. Ipak, kao posljedica ustavnog uređenja naše zemlje, ali i sveukupne političke situacije, danas u BiH ne postoji jedinstven imovinski režim bračnih partnera. Tako, kao što je već pomenuto, u FBiH i DB BiH (Čl. 229. PZBDBiH) imovina bračnih partnera ima karakter suvlasničke zajednice, dok u RS-u (Čl. 269-289 PZRS) je zadržan stari model prema kojem imovina bračnih drugova ima karakter zajedničke imovine, gdje se udjeli i dalje

utvrđuju u sudskim postupcima pokrenutim radi diobe zajedničke imovine. Smatramo neophodnim naglasiti da u skladu s osnovnim načelom pravnog poretka o zaštiti stečenih prava, u slučaju kada novi zakon ta prava različito propisuje u odnosu na raniji zakon, na odnose nastale prije novog zakona da će se primjenjivati novi PZ iz 2005. godine, dok je npr. u R Hrvatskoj navedeno pitanje riješeno na drugačiji način, te se uvijek primjenjuje važeći zakon u vrijeme nastanka konkretnog odnosa (Županijski sud u Varaždinu, Gž. 724/08-2 od 10.03.2008. godine). U tom smislu, rješenje našeg zakona smatramo kvalitetnijim, jer isto u konačnici preciznije reguliše navedeno pitanje i ostavlja manje mogućnosti za nove sudske sporove.

Navedene izmjene u porodičnom zakonodavstvu BiH zasnovane su primarno na načelu ravnopravnosti, međusobnom pomaganju i poštovanju članova porodice (Čl. 2. PZ FBiH), uz dodatnu namjeru zakonodavca da rastereti sudove dugih postupaka utvrđivanja visine suvlasničkih udjela bračnih partnera.

Prema našem porodičnom zakonodavstvu, kao što je već pomenuto, bračni partneri mogu imati bračnu stečevinu i posebnu imovinu (Čl. 250. PZ FBiH). Bračnu stečevinu čini imovina koju su bračni partneri stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice, kao i prihodi iz te imovine (Čl. 251. PZ FBiH). Dakle, zakon traži kumulativno postojanje dva uslova: da se radi o imovini koju su bračni partneri stekli radom; i da je imovina stečena tokom trajanja bračne zajednice.

Vanbračna zajednica koja traje najmanje tri godine ili kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete stvara imovinskopravne učinke na koje se na odgovarajući način primjenjuju odredbe o imovinskim odnosima bračnih drugova (Čl. 263. PZFBiH). S tim u vezi, naša sudska praksa zauzela je jedinstven stav da vanbračni drugovi stiču pravo suvlasništva na stvarima, ukoliko se na osnovu izričite ili prećutne volje vanbračnih drugova može zaključiti da su htjeli da pribavljene stvari budu zajedničke, odnosno u suvlasništvu (Medić & Tajić, 2008, p. 74-75). Sporazum vanbračnih drugova ne mora biti ni pismen ni izričit, već se o njegovom postojanju može suditi prema ponašanju stranaka (Vrhovni sud Vojvodine, br. Gž-113/77 od 17.06.1977. godine). Ovdje je bitno naglasiti da ne mogu nastati imovinski odnosi na principima stjecanja bračne imovine na temelju vanbračne veze koja je trajala za vrijeme trajanja braka jednog od vanbračnih parntera (Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1168/08-2 od 21.10.2008. godine).

2.2. RAD KAO KONSTITUTIVNI ELEMENT BRAČNE STEČEVINE

Zakon nije definisao šta se podrazumijeva pod radom, tako da se radi o faktičkom pitanju o kojem će sud donijeti stav u svakom konkretnom slučaju. Međutim, pravna praksa i teorija su izgradili određene standarde u pogledu ovog pitanja te bi se moglo bi se reći da se pod radom podrazumijeva svaki oblik rada: pojedinačni, zajednički, direktni i indirektni (Alinčić & Bakarić, 1989, p. 310). Posebno je bilo zanimljivo pitanje indirektnog-posrednog rada, odnosno

doprinosu u stjecanju zajedničke imovine bračnih partnera. Radi se o vrsti rada u kojem „bračni partner ne stječe imovinu neposredno svojim radom, već svojim radom omogućava drugom bračnom partneru da nesmetano i čak povećano zarađuje“ (Alinčić & Bakarić, 1989, p. 310). Ovo pitanje je definisano u našoj pravnoj teoriji odmah nakon II svjetskog rata, te je rečeno „da se indirektan, odnosno neizravan doprinos u stjecanju imovine sastoji u potpori koju jedan bračni drug pruža drugome kroz kućanske poslove, brigu o djeci, brigu o prehrani, kućanstvu i dr. Na taj način žene svojim radom u porodici omogućavaju muževima rad izvan kuće, oslobađajući ih pri tom brige o osnovnim obiteljskim životnim potrebama. Jasno je kako je položaj žena koje su ujedno zaposlene jedinstven, s obzirom da nose dvostruki teret u stjecanju zajedničke imovine“ (Prokop, 1959, p. 36/ Rešetar B & Kiraly, 2012, p. 403). Ovakav stav zauzela je i sudska praksa, te je zauzet stav da: „pojam "rada" kao pretpostavke za sticanje imovine ne treba shvatiti u užem smislu samo kao ekonomsku kategoriju koja bi prolazila od neposrednog rezultata rada, nego i tzv. posredni rad kojim jedan bračni drug pomažući drugome u obavljanju raznih poslova u domaćinstvu ovome omogućava da realno stiže prihode kojima se u pravilu najčešće dolazi do stjecanja imovine“ (Vrhovni sud RS, Rev 98/87, od 25. 12. 1997. godine i Rev. 33/98, od 02.04.1998. godine).

S obzirom na navedeno, mogli bi smo reći da se pod radom treba podrazumijevati svaka djelatnost, odnosno aktivnost bračnih partnera kojom se na bilo koji način pridonosi povećanju imovine, uključujući i aktivnosti kojima se podmiruju potrebe bračnih partnera i članova njihove porodice, kao što su npr. briga i odgoj djece (Hrabar, 202, p. 47-48). Ono što je također bitno naglasiti da prema našem porodičnom zakonodavstvu obim, količina ili pak vrijednost rada izražena u novcu ne utječe na propisanu visinu suvlasničkih dijelova u bračnoj stečevini.

2.3. BRAČNA ZAJEDNICA KAO KONSTITUTIVNI ELEMENT BRAČNE STEČEVINE

Drugi uslov, *imovina stečena tokom trajanja bračne zajednice*, također nije u potpunosti jasno definisan. U određivanju suštine ovog pojma neophodno je krenuti od postavke da brak i bračna zajednica nisu sinonimi, te da sklapanjem braka ne mora nužno doći i do nastanka bračne zajednice. S druge strane, bračna zajednica je sastavni dio braka i može trajati samo za trajanja braka. S obzirom da zakonom nije definisana, u određivanju sadržaja iste neophodno je uzeti u obzir motive, odnosno namjeru bračnih partnera, ali i dogovoreni način organizacije zajedničkog života, kao i datih okolnosti i prilika u kojima bračni partneri ostvaruju zajednicu života. U tom kontekstu dolazimo do zaključka, koji je usvojen i u sudskoj praksi (VSRH Rev 361/92 od 12. 3. 1992. godine) i pravnoj teoriji, da postojanje bračne zajednice nije nužno vezano za činjenicu faktičke zajednice života, već ista postoji i u slučaju da bračni partneri ne žive zajedno, ukoliko to stanje predstavlja izraz njihovog sporazuma (Vrhovni sud RS, Rev 4/94, od 28.01.1994. godine). Tako npr. bračna zajednica postoji i u slučaju da je „jedan bračni drug na radu u inostranstvu, a drugi u našoj zemlji u zajedničkom

stanu i poduzima sve poslove radi održavanja održavanja domaćinstva i eventualno poslove na poljoprivrednom imanju, stara se o zajedničkoj djeci i dr.“ (Zečević, 2005, p. 127.). U suprotnom, bez obzira na postojanje braka, ukoliko dođe do prekida bračne zajednice usljed poremećenosti odnosa, imovina stečena u tom periodu predstavljat će posebnu imovinu bračnih partnera, a ne bračnu stečevinu (Nakić-Momirović, 2006, p. 435).

Postojanje bračne zajednice u toku braka se pretpostavlja, te sud treba utvrditi ako postane sporno smatra li se određena imovina bračnom stečevinom ili se radi o vlastitoj imovini, te je sljedom navedenog teret dokazivanja prestanka bračne zajednice je na onom bračnom drugu koji to tvrdi. Ne treba ipak potpasti pod uticaj, kako se to na prvi mah čini, da je sva imovina stečena za vrijeme trajanja bračne zajednice ujedno i bračna stečevina (VSRH Rev 1719/97 od 17. 5. 2001.), već je za njeno postojanje neophodno kumulativno postojanje prethodno analizirana dva konstitutivna elementa.

2.4. PRAVNA PRIRODA BRAČNE STEČEVINE

Kako smo već rekli, novo porodično zakonodavstvo usvojilo je novi princip prema kojem bračna stečevina dobiva status suvlasništva. Tako su bračni partneri u jednakim dijelovima suvlasnici u bračnoj stečevini, ukoliko nisu drugačije ugovorili (Čl. 252. st. 1 PZFBiH). Ovaj novi režim bračne stečevine naišao je na dobro prihvatanje u pravnoj teoriji i praksi (Presuda Vrhovnog suda FBiH br. 58 0 P 000479 12 Rev od 13.03.2013. godine), ali je s druge strane u susjednoj Hrvatskoj dovedeno u pitanje njegovo ustavno utemeljenje. Tako je prema Ustavnom sudu R Hrvatske upućen prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu usaglašenosti sa Ustavom članova 248. i 249. stavka 1. Obiteljskog zakona R Hrvatske. Ustavni sud je ocjenio neosnovanim podnešeni prijedlog, te iznio mišljenje da je zakonodavac priznavanjem prava suvlasništva na bračnoj stečevini u jednakim dijelovima (*praesumptio iuris et de iure*), a bez obzira na mogući različit doprinos bračnih partnera u stjecanju te imovine, izjednačio imovinskopravni položaj bračnih partnera, štiteći na taj način brak kao instituciju i odnose u braku, koji moraju počivati na načelima ravnopravnosti žene i muškarca, uzajamnog poštovanja i pomaganja (Odluka Ustavnog suda R Hrvatske Broj: U-I-1890/2007, od 25.11.2010. godine).

Dodatni argument stajalištu Ustavnog suda R Hrvatske je i činjenica da, kako je to zakonom predviđeno, budući bračni partneri, odnosno bračni partneri mogu bračnim ugovorom drukčije urediti svoje odnose vezane za bračnu stečevinu (Čl. 252. st. 2. PZFBiH), pa samim tim i visinu suvlasničkih dijelova. Dakle, naš pravni sistem daje prednost ugovornom nad zakonskim režimom bračne stečevine (Bubić, 2008, p. 92). Nadalje, ukoliko je u zemljišne knjige kao vlasnik stečevine upisan jedan bračni partner, drugi bračni partner može zahtijevati ispravku upisa, u skladu sa odgovarajućim zemljišnoknjižnim propisima (Čl. 252. st. 2. PZFBiH). Ova mogućnost bračnih partnera je donošenjem novog zakona o stvarnim pravima prerasla u obavezu, ukoliko bračni partneri žele da imaju adekvatnu stvarnopravnu zaštitu. Naime kako je to

već rečeno, novim stvarnim pravom propisana je obaveza svim izvanaknjižni nosiocima stvarnih prava da u roku od tri godine od dana stupanja na snagu Zakona o stvarnim pravima pokrenu postupak za upis stvarnih prava glede nekretnina i svih promjena na njima u zemljišnu knjigu (Čl. 361. ZSP FBiH, Čl. 346. ZSP RS). Pored bračnog partnera, pravo na podnošenja zahtjeva za ispravku upisa ili podnošenje tužbe za utvrđenje da su tuženi kao bračni partneri suvlasnici sa po ½ dijela nekretnine pripada i tužitelju kao povjerilocu jednog bračnog partnera (Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 43 0 P 025561 12 Rev od 17.09.2013. godine).

S druge strane, u RS-u postoji oboriva pravna pretpostavka da svakom bračnom partneru pripada po jedna polovina zajedničke imovine, uz mogućnost da svaki od njih može zahtijevati od suda da odredi veći dio od pripadajuće mu polovine, ukoliko dokaže da je njegov doprinos u sticanju zajedničke imovine očigledno veći od doprinosa od drugog bračnog supružnika (Čl. 273. st. 1. PZRS). Sud određuje veličinu udjela bračnog supružnika prema njegovom doprinosu u sticanju zajedničke imovine, pri čemu vodi računa ne samo o ličnom dohotku i zaradi svakog bračnog supružnika, već i o pomoći jednog bračnog supružnika drugome, o radu u domaćinstvu i porodici, o brizi oko vaspitanja i podizanju djece, kao i o svakom drugom vidu rada i saradnje u upravljanju, održavanju i povećanju zajedničke imovine (Čl. 273. st. 1. PZRS).

2.5. SADRŽAJ I NEKA SPORNA PITANJA BRAČNE STEČEVINE

S obzirom na to da bračna stečevina predstavlja složeniji oblik suvlasničke zajednice, iz njenog sadržaja, prirode, te nedovoljne definisanosti (misleći prevashodno na korištenje pravnih standarda u zakonskoj definiciji iste), razvio se čitav niz „spornih“ pitanja u praksi, primarno u pogledu njenog sadržaja.

Pored navedenog, opće poznato je da nekretnine imaju veliki značaj za pravni promet, ali i privredu svake zemlje. Istovremeno, nekretnine, sa aspekta vrijednosti, u pravilu čine pretežiti sadržaj bračne stečevine. Ipak, nisu nisu rijetki slučajevi da je u zemljišnim knjigama kao vlasnik te bračne stečevine upisan samo jedan bračni partner, iako se radi o suvlasništvu bračnih partnera. Navedena situacija generiše brojna pitanja i dileme, kao što su: pitanje upravljanja i raspolaganja, kao i pitanje prava i obveza trećeg savjesnog lica koje je steklo pravo vlasništva na toj nekretnini ili je zasnovalo određeno pravo radi osiguranja svoga potraživanja, a na osnovu pravnog posla samo s jednim bračnim partnerom, ili prava drugog, neupisanog bračnog partnera u konkretnim primjerima. Postavlja se pitanje prioriteta u primjeni pojedinih načela građanskog i stvarnog prava: načela savjesnosti i poštenja, zloupotrebe prava, zaštite povjerenja u zemljišne knjige, načela *nemo plus iuris ad alium potest quam ipse habet*, načela sigurnosti pravnog prometa i sl. (Mutapčić & Oruč, 2017, p.9).

S obzirom na novo stvarno i zemljišnoknjižno pravo, za očekivati je da će sudska praksa, koja je to već djelimično i uradila, dati konačne odgovore na ova pitanja. Svakako, s obzirom na raniju reformu stvarnog prava i ne postojanje naše

nove sudske prakse, interesantno je konsultovati i određenu sudsku praksu zemalja iz okruženja, prioritetno R Hrvatske, mada je primjetna nekonzistentnost i različiti stavovi Vrhovnog i Ustavnog suda ove zemlje po navedenim pitanjima. Nadalje, značajni problemi nastaju i u slučaju prestanka bračne zajednice. Neka od tih pitanja je svakako i pitanje ulaganja jednog bračnog partnera u vlastitu imovinu drugog, mogućnosti oštećenja vjerovnika, pitanje tzv. bankovnih ugovora bračnih partnera, kao i pitanje značenja otplaćivanja kredita uzetog radi stjecanja bračne stečevine. U nastavku rada ćemo pokušati da izložimo najaktuelnija teorijska, ali i stručna pitanja predmetne materije.

Kao što je već pomenuto, bračnu stečevinu čini imovina koju su bračni partneri stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice, kao i prihodi iz te imovine. Iako prema definiciji imovine (koja je širi pojam od prava vlasništva) proizilazi kako bračnu stečevinu, pored stvarnih prava, čine prava na potraživanja iz raznih obligacionih odnosa u koje stupaju bračni partneri, u praksi to ipak nije tako (Klarić & Vedrić, 2006, p. 94-97). U pravnim odnosima bračni partneri se ipak ne pojavljuju kao jedinstven pravni subjekt, što u konačnici spriječava bračne partnere da po sili zakona (na što bi ih legitimisala bračna stečevina kao imovina) imao pravo na suvlasnički dio potraživanja koja pripadaju drugom bračnom partneru, a u koje je on stupio tokom trajanja bračne zajednice. Navedeno je u suprotnosti sa osnovnom karakteristikom obligacionopravnog odnosa, tj. njegovom relativnosti, odnosno djelovanjem *inter partes*. Tako, „u pravnoj teoriji postoji mišljenje da bračnu stečevinu ne čini sva imovina, nego samo ona koja se odnosi na subjektivna stvarna prava, za razliku od subjektivnih obveznih prava na potraživanja, koja pripadaju isključivo onom bračnom partneru koji je učesnik konkretnog obligacionog odnosa“ (Rešetar B & Kiraly, 2012, p. 117). S druge strane, postoje i autori koji smatraju da od obligacionih prava u bračnu stečevinu ulaze i sva potraživanja, ali i dugovi koje su bračni partneri stvorili za potrebe zajedničkog domaćinstva, te da o navedenim pravima kao predmetima bračne stečevine u sudskoj praksi nema sporova (Traljić & Bubić, 2007, p. 77).

Drugo značajno pitanje je da li, pored osnovnih konstitutivnih elemenata: rada i bračne zajednice, porijeklo imovine ima odlučujući karakter, odnosno uticaj pri odluci da li nešto ulazi u bračnu stečevinu ili ne? Drugim riječima, da li imovina koja je stečena tokom bračne zajednice, ali sredstvima koja čine posebnu imovinu bračnih partnera ulazi u režim bračne stečevine: npr. imovinom od prodaje nasljedstva, posuđenim novcem, imovinom od poklona i sl.? Pitanje je izazvalo različite reakcije u sudskoj praksi domaćih, ali i sudova regiona.

U Hrvatskoj se povodom ovog pitanja razvila različita sudska praksa, ali i stanovište pravne teorije. Tako je u ranijim odlukama Vrhovnog suda R Hrvatske zauzet stav da je za primjenu materijalnog prava relevantan trenutak stjecanja sredstava, a ne stvari plaćene tim sredstvima (Kačer, Momčinović & Žuvela, 2009, p. 5569). Navedeni stav Vrhovnog suda R Hrvatske dosljedno je primjenjivan i u drugim slučajevima (Ernst, 2012, p. 1327). Naknadno su Vrhovni (Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 369/06 od 26. 3. 2008. godine), ali i Ustavni sud R Hrvatske (Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, U-III/2103/2008)

odstupili od pomenutog stava dajući prednost porijeklu imovine, što je izazvalo i određene kritike pravne nauke.

Naša sudska praksa u ovakvim slučajevima uzima u obzir još jednu činjenicu koja svakako ima težinu prilikom odlučivanja karaktera stečene imovine. Radi se o „volji bračnih partnera da se posebnom imovinom jednog bračnog partnera kupe zajedničku imovinu kao bračnu stečevinu“ (Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 33 0 P 015117 12 Rev od 11.06.2013. godine). U tom slučaju, prema stavu suda imovina ima karakter bračne stečevine, te nastaje suvlasništvo u zakonom utvrđenim dijelovima. U suprotnom, s obzirom na nedostatak konstitutivnog elementa - da je imovina stečena radom, radilo bi se o posebnoj imovini bračnog druga (Zečević, 2002, p. 329). U ovom slučaju smatramo da bi bilo ispravnije da se imovinsko-pravni odnos između bračnih partnera primarno prosuđuje prema odredbama ZSP o stjecanju vlasništva, odnosno suvlasništva, a ne po pravilima o sticanju bračne imovine stečene radom bračnih partnera za vrijeme trajanja bračne zajednice (VSRH Rev. 966/06 31. 01. 2007. godine). Ovo iz razloga što su odredbe ZSP fleksibilnije u odnosu na dosta restriktivan pristup porodičnih zakona, jer je prema ZSP bitna sama volja sticaoaca prava vlasništva pri tom ne ulazeći u njihove međusobne odnose.

Pored imovine stečene radom za vrijeme trajanja bračne zajednice, u bračnu stečevinu ulaze i: prihodi od bračne stečevine (zakupnina, dividenda, kamata i sl.); prihodi od posebne imovine koji su ostvareni radom bračnih partnera (Vrhovni sud RS, broj 118-0-Rev-07-000 871 od 29.05.2009. godine); naknade za oštećenje stvari iz režima bračne stečevine, kao i druge naknade; naknade koje su po raznim osnovama dobijene za rad bračnih partnera, a ne predstavljaju zaradu (otpremna, stipendije, odlikovanja i sl) (Draškić, 2009, p. 396); imovina stečena na osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju (Odluka Županijskog suda u Varaždinu, br. Gž.910/12-2, od 4. 02. 2013. godine); pokloni trećih osoba učinjeni za vrijeme trajanja bračne zajednice (u novcu, stvarima, pružanju pomoći radom i sl.), bez obzira na to koji ih je bračni partner primio, ukoliko drukčije ne proizlazi iz namjene poklona ili se iz okolnosti u momentu davanja poklona može zaključiti da je poklonodavalac želio učiniti poklon samo jednom od bračnih partnera (Čl. 251. st. 2. PZFBiH). Tako npr. davanje stana na besplatno korištenje bračnim partnerima predstavlja poklon učinjen za oba bračna partnera (Vrhovni sud BiH, br. Rev 663/86, od 09.07.1987. godine). Također u bračnu stečevinu ulazi i dobitak od igara na sreću, kao i prihodi od intelektualnog vlasništva ostvareni za vrijeme trajanja bračne zajednice (Čl. 251. PZFBiH), nekretnine stečene za vrijeme bračne zajednice, strana sredstva plaćanja bez obzira što ih je kao ličnu zaradu stekao jedan od bračnih partnera (Vrhovni sud BiH, Rev. 664/86, od 20.11.1987. godine), prihodi stečeni „nedozvoljenom trgovinom“ jednog bračnog partnera u bračnoj zajednici (Vrhovni sud BiH, Rev. 627/85, od 20.03.1986. godine), pravo na otkup stana (Vrhovni sud FBiH broj 65 0 P 199331 11 Rev od 19.01.2012. godine), ostvarena novčana protivrijednost prodane stvari koja je bila u režimu bračne stečevine (Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 70 0 P 000143 09

Rev od 25.01.2011. godine), imovina stečena tokom vanbračne zajednice (Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 70 0 P 000720 10 Rev od 08.09.2011. godine), i dr.

Neka od spornih pitanja oko sadržaja bračne stečevine jesu predmeti ugovora zaključenih prije braka sa trećim licima, a njihovo izvršenje nastaje nakon zasnivanja bračne zajednice (npr. stan kupljen kreditom ugovorenim prije stupanja u brak, ali otplaćivan tokom braka) ili s druge strane vlasništvo na određenoj stvari stečeno u toku trajanja bračne zajednice pretežitim sredstvima jednog bračnog partnera, a samo djelimično sredstvima iz bračne stečevine.

U prvom slučaju, sudska praksa stoji na stanovištu da „drugi bračni partner (koji je učestvovao u otplati kredita) ne stiče stvarno pravo na dijelu tog stana, već obveznopравни zahtjev razmjerno uložnim sredstvima u otplati kredita“ (Odluka Vrhovnog suda RH, br. Rev 3024/90-2, od 30.12.1991. godine). Analogno navedenom novčana sredstva koje jedan bračni partner stekne tokom trajanja bračne zajednice po osnovu ugovora o kreditu, koji je utrošen za povećanje zajedničke imovine ili za druge zajedničke potrebe, ne predstavlja njegovu posebnu imovinu, te će u slučaju razvoda braka dug tog bračnog partnera po osnovu navedenog kredita predstavljati dug koji tereti oba bivša bračna partnera (Odluka Županijskog suda u Varaždinu, br. Gž.3608/13-3, od 17. 07. 2013. godine). Također, okolnost što nakon eventualnog razvoda, odnosno prekida bračne zajednice, jedan bračni partner vraća kredit namijenjen za izgradnju porodične kuće, ne utiče na povećanje njegovog suvlasničkog dijela već predstavlja pravni osnov za postavljanje obligacionog zahtjeva prema drugom bračnom partneru za novčanu naknadu u vrijednosti njegovog suvlasničkog dijela (Vrhovni sud BiH, broj Rev. 683/88, od 04.08.1989. godine).

U drugom slučaju, kada je vlasništvo na određenoj stvari stečeno u toku trajanja bračne zajednice pretežitim sredstvima jednog bračnog partnera, a samo djelimično sredstvima iz bračne stečevine, se ne primjenjuju gore utvrđena pravila. Ovdje se ne radi o čistom obligacionopravnom već o stvarnopravnom odnosu, te je u svakom pojedinom slučaju, ukoliko nije postojala izričito izjavljena volja bračnih partnera, neophodno utvrditi koliki je suvlasnički dio drugog bračnog partnera u zajedničkoj imovini za koju nije sporno da je kupljena za vrijeme trajanja bračne zajednice i dijelom sredstvima stečenim radom bračnih partnera. Suvlasnički udio prvog bračnog partnera bi bio ono što je od vlastite imovine uložio u kupovinu nekretnine (Vrhovni sud Republike Hrvatske Rev 468/06 od 28. 8. 2007. godine). Isti je slučaj i kada je jedan bračni partner ulagao svoja sredstva u zajedničku nekretninu bračnih partnera nakon prekida bračne zajednice, odnosno razvoda braka. Tada će se eventualno povećanje njegovog suvlasničkog dijela prosuđivati prema odredbama stvarnog prava, a ne po pravilima o stjecanju bračne stečevine tokom braka (Županijski sud u Koprivnici Gž 1186/00 od 01. 03. 2001. godine).

Drugo važno pitanje u pogledu sadržaja bračne stečevine je i status imovine, odnosno pravne posljedice radnji usmjerenih na uvećanje imovine koja je u vlasništvu jednog bračnog partnera, odnosno njegova posebna imovina? Ovdje se prije svega misli na investiciona ulaganja, kojima se u većoj ili manjoj

mjeri povećava vrijednost stvari, kao što je to slučaj sa izgradnjom, adaptacijom, nadziđivanjem i sličnim radnjama na nekretninama. Pitanje je da li novostvorena vrijednost ima karakter bračne stečevine ili i dalje ostaje u statusu posebne imovine bračnih partnera, te da li, i koji sve faktori utiču na određivanje karaktera ove imovine. S obzirom na nepostojanje eksplicitnih zakonskih odredbi kojima se regulišu pomenuti odnosi, potrebno je kao i u prethodnim slučajevima posegnuti za stavovima i rješenjima sudske prakse. U tom kontekstu, naša prijeratna sudska praksa koja je i danas relevantna izgradila je određene stavove po ovom pitanju. Tako je Vrhovni sud BiH zauzeo stav da „ukoliko je stambena zgrada izgrađena tokom trajanja bračne zajednice na zemljištu u vlasništvu jednog bračnog partnera, oba bračna partnera postaju suvlasnici zgrade, ali i zemljišta u sastavu građevinske parcele (ovo posljednje je direktna posljedica obnutog dejstva načela jedinstva nekretnine koji je važio u starom stvarnopravnom režimu)“ (Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 179/85, od 16.05.1985. godine). Iz prezentiranog stava proističe da nova stvar, odnosno nekretnina potpada pod režim bračne stečevine, što će uvijek biti slučaj kod potpune izgradnje, odnosno nastanka nove stvari. Drugo pitanje koje se ovdje nameće je visina suvlasničkih dijelova, da li će u ovom slučaju vrijediti prezumpcija jednakih suvlasničkih dijelova ili je ipak neophodno u obzir uzeti i vrijednost zemljišta (posebne imovine) na kojoj je izgrađena građevina? Prethodno citirana sudska presuda je iz vremena kada je načelo jedinstva nekretnine bilo derogirano, tako da je potrebno postaviti novi standard koji će biti uzet u obzir prilikom odgovora na prethodno iznesenu dilemu. U tom smislu smatramo da bi bilo neophodno prethodno utvrditi kolika vrijednost zemljišta (posebne imovine) sudjeluje u vrijednosti nekretnine u cjelini objekta sa zemljištem (bračne stečevine), a potom i ovisno o odnosu tih vrijednosti, uz uvažavanje zakonske presumpcije o jednakom doprinosu bračnih drugova u stjecanju bračne stečevine, utvrditi suvlasnički omjer na tako stečenoj imovini (Županijski sud u Zagrebu Gž 3215/02 od 1. 4. 2003. godine).

Drugačiji je pristup u slučajevima koji su nastali kao rezultat neznatnih ulaganja, kao što je već pomenuti primjer adaptacije. Tako se u jednoj drugoj presudi Vrhovnog suda ističe da „bračni drug koji je svojim radom u toku bračne zajednice učestvovao u adaptaciji građevinskog objekta koji čini posebnu imovinu drugog supružnika ne može steći pravo na suvlasnički dio u tim objektima ako izvedeni adaptacioni radovi nisu bili takvog značaja, obima i vrijednosti da su u potpunosti izmijenili karakteristike ranijih objekata, tako da se adaptirani objekti mogu smatrati novoizgrađenim“ (Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 85/85, od 21.03.1985. godine). U navedenom slučaju, smatramo da se radi o obligacionopravnom, a ne stvarnopravnom odnosu, te da drugom bračnom partneru pripada pravo na novčanu naknadu u vrijednosti uložениh sredstava (Zečević, 2002, p. 328).

Svi pobrojani slučajevi impliciraju složenost bračne stečevine kao suvlasničke zajednice, koji svakako u praksi izazivaju čitav niz nedoumica, ali i otežavaju pravni promet i pravnu sigurnost.

3. ZAKLJUČAK

Reformski procesi privatnog prava u BiH zahvatili su i sferu imovinskopravnih odnosa bračnih partnera. Tako je najznačajnija reforma imovine bračnih partnera izvršena Porodičnim zakonom FBiH iz 2005. godine, kada se iz režima zajedničke imovine bračnih partnera prešlo u suvlasničku zajednicu uz neoborivu zakonsku pretpostavku utvrđenih suvlasničkih dijelova u omjeru $\frac{1}{2}$. Ipak, kao posljedica ustavnog uređenja naše zemlje, ali i sveukupne političke situacije, danas u BiH ne postoji jedinstven imovinski režim bračnih partnera. Tako, kao što je već pomenuto, u FBiH i DB BiH imovina bračnih partnera ima karakter suvlasničke zajednice, dok u RS-u je zadržan stari model prema kojem imovina bračnih partnera ima karakter zajedničke imovine, gdje se udjeli i dalje utvđuju u sudskim postupcima pokrenutim radi diobe zajedničke imovine. Iako, prema našim procjenama, najveći broj suvlasničkih zajednica u našoj državi je u statusu bračne stečevine, analizom zakonskih tekstova utvrdili smo da ni porodični zakon, niti ZSP FBiH/RS ne sadrže detaljnu regulaciju ovog instituta, već upućuju na primjenu općih pravila imovinskog prava. Pored navedenog, u samom definisanju i određivanju sadržaja bračne stečevine korišten je veliki broj pravnih standarda koji su naknadno definisani kroz sudsku praksu i njeno ujednačavanje. Treba istaći da se suvlasništvo na bračnoj stečevini stječe se na osnovu zakona, a da pri tom upis u zemljišnu knjigu nema konstitutivno, već deklarativno pravno dejstvo. Stoga se veoma često događa da je kao vlasnik nekretnine u zemljišnu knjigu upisan jedan bračni partner, iz čega proizilazi da zemljišna knjiga ne odražava istinito stanje. Sve navedeno rezultira problemima u pravnom prometu prilikom prenosa vlasništva ili prilikom osnivanju prava osiguranja potraživanja na cijeloj nekretnini od strane upisanog vlasnika, kao i stjecanja prava vlasništva treće osobe povjerenjem u zemljišnu knjigu. Kako bi se u potpunosti uklonile mogući problemi potrebno je *de lege ferenda* izvršiti izmjene našeg porodičnog zakonodavstva i shodno specifičnostima bračne zajednice predvidjeti veći broj odredbi kojima bi, između ostalih, bila riješena i pitanja koja se odnose na sadržaj bračne stečevine, kao i pitanja raspolaganja imovinom u režimu bračne stečevine.

LITERATURA

KNJIGE I ČLANCI

- Alinčić, M. & Bakarić, A. (1989). *Porodično pravo*, Narodne novine Zagreb,
- Draškić, M. (2009). *Porodično pravo i pravo deteta*, Pravni fakultet u Beogradu
- Ernst, H. (2012). Oštećenje vjerovnika i bračna stečevina u novoj ustavnosudskoj analizi, *Zbornik PFZ*, 62, (5-6) 1323-1362.
- Hrabar, D. (2002). Status imovine bračnih drugova – neka pitanja i dvojbe, *Pravo u gospodarstvu*, 41, 43-62
- Klarić, P. & Vedriš, M. (2006). *Građansko pravo*, Narodne novine
- Krešić, B. (2009), *Bračni ugovor u porodičnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine sa osvrtom na uporedno pravo*, magistarski rad, Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli,
- Medić, D & Tajić, H. (2008). *Sudska praksa iz stvarnog prava*, Privredna štampa Sarajevo
- Mutapčić, H. Oruč, E. (2017). Applicatoin of the Principle of Trust in the Land Registry in the Context of the Disposition of Marital Assets, *Časopis Human*, Volume 7, Issue 1, 4-15. DOI: 10.21554/hrr.041701
- Nakić – Momirović, S. (2006). Imovinski odnosi supružnika i vanbračnih partnera – vanugovorni režim, *Novo porodično zakonodavstvo*, *Zbornik radova sa savjetovanja*, Kragujevac
- Oruč, E. (2016). Pravo preče kupovine kod suvlasništva na nekretninama u pravu Bosne i Hercegovine, *Društveni ogledi-Časopis za pravnu teoriju i praksu*, *Centar za društvena istraživanja IBU*, Volume 3, Issue 2, 33-55. DOI: 10.14706/DO16322
- Prokop, A. (1959). *Komentar Osnovnom zakonu o braku I*, Školska knjiga Zagreb
- Rešetar, B. & Kiraly, L. (2012). Razlike i sličnosti mađarskog i hrvatskog uređenja imovinskih odnosa bračnih drugova, u: *Suvremeni pravni izazovi: EU - Mađarska – Hrvatska* (ur. Župan M, Vinković M), *Pravni fakultet Sveučilišta u Peču*hu,
- Bubić, S. (2008). Ugovorni bračni imovinski režim u pravu EU i uporednom pravu, *Evropsko zakonodavstvo*, godina VII, broj 25-26
- Traljić, N & Bubić, S. (2007). *Bračno pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu,
- Josipović, V & Ernst, H. (2009). Uloga zemljišnih knjiga u pravnom prometu bračnom stečevinom, u: Kačer, H.; Momčinović, H.; Žuvela, M. (ur.), *Liber amicorum in honorem Jadranko Crnić*, *Novi Informator*, Zagreb, str. 547-592
- Zečevi, E. (2005). *Porodičnopravni odnosi*, „Logos“ Centar za edukaciju i pružanje intelektualnih usluga
- Zečević, E. (2002). *Sudska praksa- zbirka pravnih stanovišta u primjeni pravila građanskog i privrednog prava*, Dom štampe Zenica

PROPISI

- Porodični zakon RS, Službeni glasnik br. 54/02
- Porodični zakon FBiH, Službene novine br. 35/05 i 31/14
- Porodični zakon Brčko Distrikta BiH, Službeni glasnik br. 23/07

SUDSKA PRAKSA

1. Županijski sud u Varaždinu, Gž. 724/08-2 od 10.03.2008. godine
2. Vrhovni sud Hrvatske, br. Gzz – 69/71, od 19.08.1971;
3. Vrhovni sud Hrvatske, br. Gž-2088/60, od 24.12.1960. godine;
4. Vrhovni sud Jugoslavije, br. Gz-8/69 od 22.04.1969. godine
5. Vrhovni sud Vojvodine, br. Gž-113/77 od 17.06.1977. godine
6. Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1168/08-2 od 21.10.2008. godine
7. Vrhovni sud RS, Rev 98/87, od 25. 12. 1997. godine i Rev. 33/98, od 02.04.1998. godine - Bilten VS RS, broj I/1999, odluka broj 116
8. VSRH Rev 1719/97 od 17. 5. 2001.
9. VSRH Rev 361/92 od 12. 3. 1992. godine
10. Vrhovni sud RS, Rev 4/94, od 28.01.1994. godine - Bilten VS RS, broj I/1999, odluka broj 119
11. Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine br. 58 0 P 000479 12 Rev od 13.03.2013. godine
12. Odluka Ustavnog suda R Hrvatske Broj: U-I-1890/2007, od 25.11.2010. godine
13. Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 43 0 P 025561 12 Rev od 17.09.2013. godine
14. Odluka Vrhovnog suda RH, br. Rev 57/2005-2, od 14. 12. 2005. godine
15. Odluka Županijskog suda u Bjelovaru, br. Gž-657/09-2, od 26. 03.2009. godine
16. Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 171/05 i Rev 57/05
17. Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 1005/04 od 13. 1. 2005. godine
18. Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 369/06 od 26. 3. 2008. godine,
19. Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, U-III/2103/2008
20. Odluka Vrhovnog suda RH, br. Rev 369/06-2, od 26. 03 2008. godine
21. *Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine* broj: 33 0 P 015117 12 Rev od 11.06.2013. godine
22. Odluka Vrhovnog suda BiH, Rev. 484/90, od 20.09.1991. godine
23. VSRH Rev. 966/06 31. 01. 2007. godine
24. Vrhovni sud RS, broj 118-0-Rev-07-000 871 od 29.05.2009. godine.
25. Odluka Županijskog suda u Varaždinu, br. Gž.910/12-2, od 4. 02. 2013. godine
26. Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 900294 08 Rev od 09.02.2010. godine
27. Presuda Vrhovnog suda Makedonije. Rev. 495/84 od 06.12.1984. godine
28. Vrhovni sud BiH, br. Rev 663/86, od 09.07.1987. godine
29. Vrhovni sud BiH, br. Rev 586/85, od 27.02.1986. godine
30. Rješenje Vrhovnog suda BiH, Rev. 664/86, od 20.11.1987. godine
31. Vrhovni sud RS, broj Rev 10/96, od 18.03.1996. godine - Bilten VS RS, broj I/1999, odluka broj 118
32. Vrhovni sud BiH, Rev. 627/85, od 20.03.1986. godine
33. Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 P 199331 11 Rev od 19.01.2012. godine
34. Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 70 0 P 000642 10 Rev od 25.10.2011. godine
35. Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 70 0 P 000143 09 Rev od 25.01.2011. godine

36. Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 70 0 P 000720 10 Rev od 08.09.2011. godine
37. Odluka Vrhovnog suda RH, br. Rev 3024/90-2, od 30.12.1991. godine
38. Odluka Županijskog suda u Varaždinu, br. Gž.3608/13-3, od 17. 07. 2013. godine
39. Vrhovni sud BiH, broj Rev. 683/88, od 04.08.1989. godine,
40. Vrhovni sud BiH, broj Rev. 157/89, od 27.10.1989. godine
41. Županijski sud u Zagrebu Gž 9272/03 od 28. 10. 2003.godine
42. Vrhovni sud Republike Hrvatske Rev 468/06 od 28. 8. 2007. godine
43. Županijski sud u Koprivnici Gž 1186/00 od 01. 03. 2001. godine
44. Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 179/85, od 16.05.1985. godine
45. Presuda Županijskog suda u Zagrebu Gž 3215/02 od 1. 4. 2003. godine
46. Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 85/85, od 21.03.1985. godine
47. Općinski sud u Zenici, broj 43 0 P 001107 08 P od 12.03.2010. godine
48. Županijski sud u Varaždinu, Gž. 173/07-2 od 19.02.2007
49. VSRH, Rev. 745/07-2 od 09.04.2008. godine
50. Vrhovni sud BiH, broj Rev. 415/87, od 19.05.1988. godine

ⁱ Porodični zakon RS, Službeni glasnik br. 54/02 (u daljem tekstu: PZRS), Porodični zakon FBiH, Službene novine br. 35/05 i 31/14 (u daljem tekstu: PZFBiH), Porodični zakon Brčko Distrikta BiH, Službeni glasnik br. 23/07 (u daljem tekstu: PZBDBiH)